

Pohled pedagoga běžné základní školy na podporu komunikativních kompetencí žáků s narušenou komunikační schopností

PhDr. Veronika Girglová

Katedra speciální pedagogiky
Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity
Školitel: Doc. PaedDr. Jiřina Klenková, Ph.D.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

- integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných základních škol
  - individuální a skupinová integrace žáků s narušenou komunikační schopností na 1. stupni
  - podmínky inkluzivního prostředí na 1. stupni základních škol
-

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

- vzdělávací oblast *Jazyk a jazyková komunikace*

- výuka **českého jazyka**/cizího jazyka v kontextu s osvojováním si kompetencí komunikativních (cílového zaměření vzdělávacích oblastí ukotvených v RVP ZV)
  - skladba výuky **českého jazyka**/cizího jazyka na 1.stupni ZŠ
-

VÝZKUMNÉ PROJEKTY

- **hlavní výzkumný projekt realizovaný v České republice (2009-2011)**
    - analytickou jednotkou:
      - pedagogové základních škol s integrovaným žákem/ky s narušenou komunikační schopností ve třídě (N=119)

  - **výzkumný projekt v rámci České republiky (2012)**
    - analytickou jednotkou:
      - pedagogové participující na skupinové i individuální integraci žáků s narušenou komunikační schopností (N=89 respondentů)
        - základní školy s logopedickou třídou N1=24
        - běžné základní školy s individuální integrací → N2=65

  - **komplementární výzkumný projekt realizovaný v německé spolkové republice Baden-Württemberg (2011-2012)**
    - analytickou jednotkou:
      - pedagogové základních škol (Grundschule) vzdělávající ve svých třídách žáka/ky s narušenou komunikační schopností (N=21)
-

CÍLE VÝZKUMNÝCH PROJEKTŮ

■ 1. fáze

Analýza problematiky výchovně vzdělávacího procesu a komunikativních kompetencí žáků s narušenou komunikační schopností z pohledu vyučujícího pedagoga běžné základní školy.

■ 2. fáze (komplementární)

Analyzovat podporu vzdělávání a komunikativních kompetencí žáků s narušenou komunikační schopností v německé spolkové zemi Baden-Württemberg.

■ 3. fáze

Analyzovat podporu vzdělávání a komunikativních kompetencí žáků s narušenou komunikační schopností vzdělávací oblasti jazyk a jazyková komunikace.

METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

■ Teoretická část

□ obsahová analýza

- odborných zahraničních i domácích publikací, internetových databází a zdrojů týkajících se problematiky vzdělávání žáků s NKS na ZŠ

- charakter **kvalitativního výzkumu**, který je postaven na **technikách obsahové analýzy**
-

METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

■ Empirická část

□ statistická procedura

- zpracování výsledků dotazníkových šetření prostřednictvím procedur deskriptivní statistiky (univariační a bivariační analýzou)

□ kvantitativní výzkumná strategie

- analytickou jednotkou jsou základní školy
- stěžejní technikou sběru dat je **dotazník**
  - dotazník byl prostřednictvím internetových stránek respondentům volně přístupný

VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Oblasti působící při výuce českého jazyka a komunikaci žákovi s NKS největší potíže

Oblasti působící žákovi s NKS největší potíže	Četnost odpovědí	Procento
Gramatika	42	28 %
Slovní zásoba	39	26 %
Konverzace	57	39 %
Didaktické hry	1	1 %
Zpívání písní	7	5 %
Jiná oblast, jaká: Čtení s porozuměním	2	1 %
Σ	148	100 %
Obtíže v komunikaci u žáka s NKS	Četnost odpovědí	Procento
Nižší slovní zásoba (L-S rovina)	43	18 %
Fonemická diferenciacce (F-F rovina)	45	19 %
Pochopení obsahu a instrukcí	33	14 %
Navazování kontaktu (Pragm. rov.)	22	9,5 %
Chápání gramatických pravidel (M-S)	22	9,5 %
Špatná větná skladba – syntax (M-S)	52	22 %
Nesprávná formulace víceslabičných slov	21	8 %
Jiné potíže – jaké:	0	0 %
Σ	238	100 %

Tabulka č. 1: Oblasti činící ve výuce ČJ a komunikaci žákovi s NKS potíže

VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Podpůrná opatření pro žáka s narušenou komunikační schopností ve výuce

Řešení potíží s porozuměním	Počet	Procento
Opakují danou informaci	10	8 %
Zjednoduším obsah výpovědi	40	34 %
Využiji názorné pomůcky	45	38 %
Znovu vše jednoduše vysvětlím	24	20 %
Σ	119	100 %
Potřebné oblasti pro žáka s NKS ve výuce	Počet	Procento
Více času na úkol	33	28 %
Zkoušet písemně	12	10 %
Snížený počet žáků ve třídě	21	18 %
Pochopení ze strany učitele	31	26 %
Pochopení ze strany žáků	22	18 %
Σ	119	100 %

Tab.2: Podpůrná opatření pro žáka s NKS ve výuce

VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Podpora komunikace u žáka s NKS

Podpora komunikace:	Četnost odpovědí	Procento
Využití reálních předmětů	49	20 %
Obrázky a fotografiemi věcí/aktivit	59	24 %
Gesty a neverbálně	40	17 %
AAK prvky	19	8,5 %
Technické či digitální pomůcky	23	10 %
Využívání projektů a skupinové práce	30	13 %
Není speciálně podporována	18	7,5 %
Je podporována jinak, jak:	0	0 %
Σ	238	100 %

Tab.3: Podpora komunikace u žáka s NKS

Problematické oblasti výuky českého jazyka, které je dle názoru pedagogů třeba podporovat:

Problematické oblasti hodiny – ČJ Skupinová integrace → logopedická třída	Četnost odpovědí	Procento
<u>gramatika</u>	13	19 %
<u>slovní zásoba</u>	7	10 %
<u>konverzace</u>	14	20 %
<u>didaktické hry</u>	0	0 %
<u>mluvní projev</u>	13	19 %
<u>psaný projev</u>	15	21 %
<u>jiná oblast, jaká:</u> sluchové vnímání (FD), čtení a porozumění, artikulace	8	11 %
Σ	70	100 %
Problematické oblasti hodiny – ČJ Individuální integrace	Četnost odpovědí	Procento
<u>gramatika</u>	39	24 %
<u>slovní zásoba</u>	23	14 %
<u>konverzace</u>	41	25 %
<u>didaktické hry</u>	0	0 %
<u>mluvní projev</u>	23	14 %
<u>psaný projev</u>	27	17 %
<u>jiná oblast, jaká:</u> sluchové vnímání (FD), čtení a porozumění, artikulace	10	6 %
Σ	163	100 %

Tab. 4: Problematické oblasti výuky českého jazyka

Děkuji za pozornost...

Hezký den 😊